

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ปีการศึกษา 2548 ผู้วิจัย ขอเสนอผลการวิจัย ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 อยู่ใน ระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. ระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนใน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ที่มีสถานภาพ และขนาดของโรงเรียนต่างกัน แตกต่างกันทั้ง โดยรวมและรายด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 ถึง ช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 จำนวน 18 โรงเรียน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 18 คน และครูปฏิบัติการสอน จำนวน 403 คน รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน 421 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ในกรณีของผู้บริหารโรงเรียน ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนครูผู้สอน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดขนาดของกลุ่ม ตัวอย่างจากประชากรที่เป็นครูผู้สอน โดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 40) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 295 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 313 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าและ คำถามปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 – 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หนองคาย เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ตัวเลือก

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Question) เพื่อให้ผู้ตอบ แบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.1 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไปเสนอต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 เพื่อชี้แจงรายละเอียดของการดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการจัดการงานวิชาการ ด้านการนิเทศงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการ

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้บริหาร มีระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการนิเทศงานวิชาการ ด้านการวัดผลและประเมินผลและงานทะเบียนนักเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการจัดการงานวิชาการ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการ

ครูผู้สอน มีระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ 5 ทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวัดผลและประเมินผลและงานทะเบียนนักเรียน ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการจัดการงานวิชาการ ด้านการนิเทศงานวิชาการ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการ

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขนาดของโรงเรียน เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียน พบว่า

โรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวัดผลและประเมินผลและงานทะเบียนนักเรียน ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการจัดการงานวิชาการ ด้านการนิเทศงานวิชาการ และด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการ

โรงเรียนขนาดกลาง มีระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวัดผลและประเมินผลและงานทะเบียนนักเรียน ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศงานวิชาการ ด้านการประเมินผลการจัดการงานวิชาการ และด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการ

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการวัดผลและประเมินผลและงานทะเบียนนักเรียน ด้านการ

จัดการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการจัดการงานวิชาการ ด้านการนิเทศงานวิชาการ และ
ด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการ

2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการวางแผนงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการจัดทำ ปฏิทินดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนงานและโครงการด้านวิชาการ มีการกำหนดขอบข่าย พรรณาลักษณะงานด้านวิชาการ ไว้ชัดเจน มีการรวบรวมข้อมูลและจัดทำระเบียบแนวปฏิบัติที่ เกี่ยวกับงานวิชาการ

ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 8 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ครูมีแผนการ สอนใช้ในการสอน ข้อ 13 จัดตารางสอนและช่วงเวลาเรียนเหมาะสม ครูเข้าสอนตรงเวลาและเต็ม เวลาตามตารางสอน และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ คือ จัดให้ผู้เรียน ได้เลือกเรียนรายวิชาตามความ ถนัดความสนใจและความสามารถ มีการส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน

ด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ครูส่วนใหญ่ได้รับการส่งเสริมให้เข้าฝึกอบรมทางวิชาการ มีการประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมและผลงานผู้เรียนต่อผู้ปกครองและชุมชน ได้รับทราบ นักเรียนมีส่วนร่วมกำหนด การจัดกิจกรรมทางวิชาการ และอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพให้ผู้เรียน มีการส่งเสริม ให้ครูนำเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน มีแผนพัฒนาและให้ความรู้ครูเกี่ยวกับ กระบวนการเรียนการสอน

ด้านการนิเทศงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการประชุม ครูชี้แจงแนวนโยบายและเป้าหมายด้านวิชาการก่อนเปิดภาคเรียน มีการจัดทำแผนและปฏิทินการ นิเทศทางวิชาการในโรงเรียน มีการส่งครูเข้าร่วมอบรมสัมมนาทางวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ตำรา และเอกสารทางวิชาการให้ครูได้ค้นคว้า ส่งเสริมให้แต่ละหมวดวิชาได้ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สนับสนุนให้ผู้ที่มีความถนัดในแต่ละวิชาทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศงาน วิชาการภายในโรงเรียน

ด้านการวัดผลและประเมินผลและงานทะเบียนนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 8 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ แรก คือ มีหลักฐานงานทะเบียนนักเรียนครบถ้วน ถูกต้อง ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน มีหลักฐาน

แสดงผลการเรียนรู้ครบตามโครงสร้างและเกณฑ์การจบหลักสูตร มีการวัดประเมินผลระหว่างเรียน เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ มีการวิเคราะห์หาข้อบกพร่องข้อทดสอบแต่ละรายวิชาเพื่อนำผลปรับปรุงการเรียนการสอน

ด้านการประเมินผลการจัดการงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการจัดทำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของหมวดวิชาและของโรงเรียน มีการจัดทำหลักฐานการประเมินผลงานวิชาการที่เป็นระบบและมีรูปแบบ โรงเรียนมีการประเมินผลการจัดการงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ มีการประเมินผลงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง

3. การเปรียบเทียบระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่จัดการศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4

3.1 เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3.2 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

4. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิด ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 เรียงลำดับจำนวนผู้ให้ข้อเสนอแนะจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ ควรกำหนดแนวทางการนิเทศงานวิชาการที่ชัดเจน เป็นระบบ และมีความต่อเนื่อง ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนงานวิชาการ ควรกำหนดแนวปฏิบัติในการวัดผลและประเมินผลอย่างชัดเจน

อภิปรายผล

จากการวิจัยระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ครั้งนี้ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า ระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนต่างตระหนักดีว่างานวิชาการ โรงเรียนเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาของโรงเรียน จึงให้ความสำคัญของงานวิชาการมากกว่างานด้านอื่น แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ยกเว้น ด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการ ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของครู เพื่อเพิ่มพูนทักษะความชำนาญการส่งเสริมให้ครูนำวิธีการสอนและจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิค วิธีการ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม ซึ่งการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารการศึกษา เพราะปัจจุบัน โลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีทั้งวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมายในด้านการศึกษาก็เช่นเดียวกัน มีนวัตกรรม วิธีการ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางการศึกษาได้พัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุง พัฒนาให้ทันกับวิทยาการที่ก้าวหน้า (กิตติมา ปรีดีดิติก. 2532 : 104) แต่การพัฒนาดังกล่าว จำเป็นต้องใช้งบประมาณค่อนข้างมาก ในขณะที่โรงเรียนมีงบประมาณค่อนข้างจำกัด จึงทำให้การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการยังไม่ได้รับการปฏิบัติให้อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ถาวร กันเมธ (2542 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

1.1 เมื่ออภิปรายผลตามสถานภาพ พบว่า

ผู้บริหาร มีระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 3-4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนางานวิชาการเป็นอย่างมากเพราะถือว่าเป็นภารกิจหลักที่สำคัญของผู้บริหาร โรงเรียนที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวความคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : บทนำ) ที่กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใดมาตรฐานและคุณภาพของสถาน ศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการเนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ซึ่งอาจเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ อัมภา บุญช่วย (2537 : 2) ที่กล่าวว่า งานด้านวิชาการ ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญหรือเรียกได้ว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษาหรือโรงเรียน ส่วนงานด้านบุคลากร ธุรการ กิจการนักเรียนและงาน อื่น ๆ เป็นงานที่มาสสนับสนุนวิชาการให้มีคุณภาพ ดังนั้นงานวิชาการจึงมิใช่เพียงให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ ทำเลขเก่งเท่านั้น แต่ยังต้องรวมถึงการดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข งานวิชาการยังเน้นถึงการออกไปประกอบอาชีพได้ และเป็นงานที่รับผิดชอบต่อคุณภาพของผลเมืองที่จะออกไปช่วยพัฒนาประเทศในอนาคตด้วย

ส่วนครูผู้สอน มีระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 3-4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา รวมทั้งกระแสการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัตินี้ จึงทำให้โรงเรียนมีความตื่นตัว หันมาให้ความสนใจในเรื่องการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษากันมากขึ้น โดยเน้นการพัฒนาทางด้านวิชาการเป็นประเด็นสำคัญ เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2546 : 33-34) ดังนั้น ครูผู้สอนจึงเห็นว่าระดับการปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.2 เมื่ออภิปรายผลตามขนาดของโรงเรียน พบว่า

โรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้คงเนื่องจากสภาพการพัฒนางานวิชาการในปัจจุบัน โรงเรียนอยู่ในระหว่างการปฏิรูปการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สภาพการดำเนินงานโดยทั่ว ๆ ไป ยังอยู่ในช่วงของหัวเลี้ยวหัวต่อของการปรับเปลี่ยนส่งผลให้การบริหารจัดการงานวิชาการ โรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ เจริญ ชาเรืองเดช (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่า มีปัญหาการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนขนาดกลางที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนมัธยมประจำตำบลหรือมัธยมประจำอำเภอเดิม ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ถือว่ามีความพร้อมมากกว่าโรงเรียนอื่นในชุมชน เป็นผู้นำและเป็นต้นแบบในการจัดการศึกษาแก่โรงเรียนอื่น ๆ ในชุมชน ผู้บริหารจึงให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการมากกว่างานด้านอื่น นอกจากนี้ โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 ส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมทั้งในด้านงบประมาณ

บุคลากร จึงส่งผลให้สามารถดำเนินการบริหารจัดการงานวิชาการได้อยู่ในระดับที่น่าพอใจ จึงทำให้ระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ กิจจา สวรรค์สมบัติ (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 ขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษา พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 ขนาดกลาง โดยรวม อยู่ในระดับมาก

1.3 อภิปรายผลเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการวางแผนงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก ขณะนี้โรงเรียนส่วนใหญ่มีการตื่นตัวในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพมาก โดยเฉพาะด้านครูและบุคลากรในสถานศึกษา ต้องปรับบทบาทในการมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินตนเองในการจัดการเรียนการสอน และทำงานที่มีการวางแผนและเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษา และจุดมุ่งหมายของการพัฒนานักเรียน ดังนั้น ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจึงมีการวางแผนการดำเนินงานวิชาการไว้ล่วงหน้า ดังจะเห็นได้จากการมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติงานของโรงเรียน มีการกำหนดขอบข่ายงานวิชาการ การมอบหมายงานแก่บุคลากร รวมทั้งมีการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานวิชาการ สอดคล้องกับ สุมาลี สังข์ไชย (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการด้านการวางแผนงานวิชาการ มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูมีแผนการสอนใช้ในการสอน เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ปัจจุบันครูมีการตื่นตัวในการพัฒนาตนเองเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีการส่งเสริมในเรื่องวิทยฐานะของครู ครูผู้สอนส่วนใหญ่จึงมีการพัฒนาตนเองให้เป็นบุคลากรแห่งการเรียนรู้ สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แผนการสอนเป็นเอกสารทางวิชาการอย่างหนึ่งที่แสดงถึงศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ของครู ดังนั้น ผู้บริหารจึงสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการสอนทุกคน ดังนั้นผลการวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ประเด็นครูมีแผนการสอนใช้ในการสอนจึงอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สุมาลี สังข์ไชย (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการด้านจัดการเรียนการสอน มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก สภาพการพัฒนางานวิชาการในปัจจุบัน โรงเรียนกำลังอยู่ในช่วง

การปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สภาพการดำเนินงานโดยทั่ว ๆ ไป ยังอยู่ในช่วงของหัวเลี้ยวหัวต่อของการปรับเปลี่ยนจึงส่งผลให้การบริหารจัดการงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ สุมาลี สังข์ไชย (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 พบว่า การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการนิเทศงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการประชุมครูชี้แจงแนวนโยบายและเป้าหมายด้านวิชาการก่อนเปิดภาคเรียน มีการจัดทำแผนและปฏิทินการนิเทศทางวิชาการในโรงเรียน และมีการส่งครูเข้าร่วมอบรมสัมมนาทางวิชาการ เป็นประเด็นที่มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารเห็นว่า การนิเทศเป็นกิจกรรมที่จะพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียน จึงทำให้ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก

ด้านการวัดผลและประเมินผลและงานทะเบียนนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารและครูผู้สอน ตระหนักดีว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียนและงานทะเบียนนักเรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีการส่งเสริมให้ครูรู้จักหลักการวัดผลประเมินผล เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการประเมินผลการจัดการงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก การประเมินผลการจัดการงานวิชาการ เป็นการวัดผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริง เพื่อเอาผลนั้นไปเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ สำหรับโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 3-4 มีการประเมินมาตรฐานของสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี รวมทั้งโรงเรียนต้องมีการจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา เพื่อรายงานต่อหน่วยงานบังคับบัญชา และต่อสาธารณชน เป็นประจำอยู่แล้ว จึงทำให้ระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการด้านนี้อยู่ในระดับมาก

2. เมื่ออภิปรายผลการเปรียบเทียบระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่จัดการศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 พบว่า

2.1 เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารและครูผู้สอนเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานวิชาการทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค ขั้นตอนการปฏิบัติต่าง ๆ ได้ดีเท่า ๆ กัน จึงทำให้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนในด้านการวางแผนงานวิชาการนั้น เนื่องมาจากสภาพการปฏิบัติหน้าตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารกับครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 :ซึ่งส่วนใหญ่จะแยกกันอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ มินูดิน (Minudin. 1987 : 2403) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาททางด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในรัฐซาบ่าห์ ประเทศมาเลเซีย ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่หลักในการควบคุมประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานของโรงเรียน สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานในโรงเรียนพัฒนางานของตนเองและหาประสบการณ์ในการทำงานเพิ่มขึ้น เป็นผู้กำหนด เป้าหมายของโรงเรียนอย่างชัดเจน ควบคุมกำกับ การปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการและกิจกรรมอื่น ๆ ทั้งหมดของโรงเรียน ตลอดจนสร้างความเข้าใจในกฎเกณฑ์ข้อบังคับในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ส่วนครูปฏิบัติการสอนนั้นมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพและปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย ผลการเปรียบเทียบไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการและเน้นการมีส่วนร่วมในการบริหาร จึงทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการร่วมกัน ทำให้รับรู้ปัญหาในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ เหมือนกัน จึงทำให้มีความคิดเห็นต่อระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการ ไม่แตกต่างกัน

2.2 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยโรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ทั้งนี้คงเนื่องมาจากโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 ที่มีขนาดต่างกันมาก ๆ จะมีสภาพความพร้อมที่ต่างกันมาก โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็ก หรือโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดกลาง ซึ่งโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 ขนาดใหญ่ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่ตั้งมานาน อยู่ในเขตในเมืองมีสภาพความพร้อมที่แตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กที่ส่วนใหญ่ก่อตั้งมาอย่างไม่แน่นอนและอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง ความพร้อมต่าง ๆ ดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นด้านจำนวนบุคลากร อาคารสถานที่ งบประมาณสนับสนุน สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สภาพการคมนาคม ฯลฯ ซึ่งถือเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้มีสภาพการบริหารงานวิชาการที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวรรณคำ ภาพมิไชย (2541 : บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดแผนการศึกษาประจำกำแพงนครเวียงจันทน์ ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน

มัธยมศึกษาตอนปลายที่ตั้งในเมืองและนอกเมือง มีปัญหาการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมทุกด้าน และเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยข้าราชการครู โรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเมืองมีปัญหามากกว่า โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมือง

2.3 เมื่ออภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะว่า ควรกำหนดแนวทางในการนิเทศงานวิชาการที่ชัดเจน เป็นระบบ และมีความต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนต่างเห็นว่างานวิชาการเป็นงานที่เป็นหัวใจของการจัดการศึกษาของโรงเรียน การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีแนวปฏิบัติใหม่ ๆ มาให้ผู้ปฏิบัติได้ปฏิบัติตลอดเวลา เพื่อให้การจัดการศึกษาได้มาตรฐาน แต่สภาพปัจจุบันการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนยังไม่ได้มีการปฏิบัติมากนัก ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดแนวทางการนิเทศงานวิชาการที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยีทางการศึกษา โดยการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาแก่โรงเรียน จัดให้มีการฝึกอบรมแก่ครูในเรื่องการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคนิค วิธีการใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูวิจัยเพื่อสร้างสื่อ นวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการศึกษาอย่างจริงจัง มิใช่กำหนดเป็นเพียงแผน หรือ นโยบายเท่านั้น แต่ควรส่งเสริมให้มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ระดับมาก มีเพียงส่วนน้อยที่อยู่ในระดับปานกลาง แต่ก็ยังมีบางประเด็นที่ควรได้รับการแก้ไข ปรับปรุงให้ดีขึ้น ได้แก่ ประเด็นการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ที่พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนควรส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือทุกวิธีเพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 ที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน จากผลการวิจัย ขนาดของโรงเรียน ยังมีผลต่อระดับการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ซึ่งเป็นภาระหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่จะต้องให้ความสนใจ วิเคราะห์ถึงสภาพที่เป็นจริงในขณะนั้น แล้วหาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมสนับสนุนในการให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กให้สามารถดำเนินไปได้อย่างมีคุณภาพ

จากที่กล่าวมา จะเห็นว่าผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน เป็นบุคลากรที่มีความสำคัญที่สุดต่อการจัดการศึกษา เป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด การจัดการศึกษาจะมีคุณภาพได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของผู้บริหารและครูผู้สอนเป็นสำคัญ ดังนั้น ยุทธศาสตร์ของการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่จะได้ผลมากที่สุด จึงน่าจะเป็นการพัฒนาตัวผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือ จะต้องให้การอบรมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมขวัญกำลังใจ จัดสวัสดิการอย่างเพียงพอ และสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม โดยการมีส่วนร่วมของทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 ในรูปแบบต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อค้นหาแนวทางที่หลากหลายในการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.2 ควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับสภาพต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4